

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do renty,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 maja 2020 r.,

na skutek skargi odwołującej się o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

**odrzuca skargę i odmawia przyznania adw. M. J. kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2017 r. oddalił apelację wnioskodawczyni A. W. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 maja 2016 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 19 stycznia 2015 r. odmawiającej przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Wnioskodawczyni nie wniosła w ustawowym terminie skargi kasacyjnej.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia skarżąca zarzuciła naruszenie art. 477¹⁴ § 4, art. 477^{14a} § 4 k.p.c. oraz art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.).

Uprawdopodobniając wyrządzenie szkody spowodowanej przez wydanie zaskarżonego wyroku wskazała na nowe dowody w postaci Karty Informacyjnej Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr (...) w L., wyroku Sądu Okręgowego w L. w sprawie VIII U (...) oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie. Wskazała, że „wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, ponadto zaskarżony wyrok nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną”. Wniosła o stwierdzenie, iż zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 477¹⁴ § 4, art. 477^{14a} § 4 k.p.c. oraz art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pełnomocnik z urzędu skarżącej wniosła o „zasądzenie” kosztów pomocy prawnej udzielonej urzędowo, oświadczając, że koszty te nie zostały pokryte ani w całości, ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona w przedmiotowej sprawie była niedopuszczalna wobec nieskorzystania z przysługującej skarżącej skargi kasacyjnej od skarżonego wyroku Sądu drugiej instancji. Zgodnie bowiem z treścią art. 424¹ § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Tymczasem przedmiotowa sprawa miała charakter kasacyjny ze względu na jej przedmiot o przyznanie prawa do renty (art. 398² § 1 k.p.c.), tyle że skarga kasacyjna od niekorzystnego dla skarżącej wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 kwietnia 2017 r. nie została wniesiona. Równocześnie skarżąca nie wykazała, że nieskorzystanie z tego środka zaskarżenia nastąpiło z wyjątkowych przyczyn o charakterze siły wyższej, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy nadzwyczajne okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły stronom wniesienie środka zaskarżenia, w tym skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu

Najwyższego z 3 lutego 2012 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986; z 14 lutego 2012 r., II BP 16/11, LEX nr 1215277; z 1 kwietnia 2015 r., II BU 2/14, LEX nr 1665583).

W sprawie nie występuje też wyjątkowy przypadek, o którym stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c., potencjalnie uzasadniający merytoryczne rozpoznanie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu, jeżeli strona nie skorzystała z przysługującej jej skargi kasacyjnej. Wyjątek ten dotyczy sytuacji, w której niezgodność ta wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Wówczas skarga przysługuje również od prawomocnego wyroku kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli nawet strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych (por. K. Piasecki (w:) Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, Komentarz do artykułów 1-505¹⁴, red. K. Piasecki, Warszawa 2006, s. 1572). Na wyjątkowość orzekania o niezgodności z prawem skarżonego wyroku ze względu na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, skarżący może powoływać się tylko o tyle, o ile w naszym porządku prawnym powołana zasada istnieje i ma ona podstawowe znaczenie dla tego porządku. Powołując się natomiast na naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, niezbędne jest powołanie konkretnego przepisu Konstytucji, z którego zasada ta wynika, oraz sprecyzowanie sposobu jej naruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., V CNP 140/06, LEX nr 1050508). Wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., należy jednak skonkretyzować i uprawdopodobnić, a nadto należy przeprowadzić analizę okoliczności nieskorzystania przez stronę z przysługujących im środków prawnych. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2008 r., I CNP 21/08, LEX nr 786731). Wymienionych okoliczności autorka skargi nie podnosiła.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uznał, że wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia była niedopuszczalna w rozumieniu art. 424¹ k.p.c., ponieważ wbrew głośłownemu twierdzeniu skargi wzruszenie skarżonego wyroku mogło być poddane procedurze kasacyjnej, z której skarżąca nie skorzystała. Prowadziło to do odrzucenia

niedopuszczalnej skargi na niezgodność z prawem zaskarżonego wyroku na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c., bez potrzeby ani procesowych możliwości dokonania jej merytorycznej oceny. W konsekwencji nie było też uzasadnienia do przyznania pełnomocnik skarżącej od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z tytułu bezpodstawnej i wadliwej procedury zaskarżenia w przedmiotowej sprawie.